

Torchalski, Ryszard

Posiedzenie Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 15/1, 205-206

1970

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POSIEDZENIE KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN

Dnia 30 maja 1969 r. odbyło się w Warszawie pierwsze w kadencji lat 1969—1971 plenarne posiedzenie Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN¹. Obrady toczyły się wokół wytycznych w sprawie zadań komitetów naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz planu prac Komitetu na lata 1969—1971.

Przewodniczący Komitetu prof. J. Bukowski, przedstawiając zwiększającą się rolę komitetów „dyscyplinowych” PAN dla prawidłowego rozwijania reprezentowanej przez każdy z nich dziedziny nauki w skali ogólnokrajowej, podkreślił złożoną problematykę Komitetu Historii Nauki i Techniki. Ogarnia on historię wielu dyscyplin szczegółowych i działów techniki oraz ogólne zagadnienia historii nauki i techniki. Szeroki wachlarz problemów nakłada obowiązki współdziałania nie tylko z ośrodkami badawczymi zajmującymi się dziejami nauki i techniki, ale również z działającym przy Prezydium PAN Komitetem Naukoznawstwa. Postulat zaś wytycznych PAN, dotyczący udziału komitetów w rozwiązywaniu konkretnych problemów gospodarki narodowej, nakłada na Komitet obowiązek śledzenia stanu nauki współczesnej i jej kierunków rozwojowych.

Dyskusja nad wytycznymi PAN skoncentrowała się nad opracowaniem oceny aktualnego stanu prac w historii nauki i techniki na tle rozwoju, osiągnięć i braków tej dyscypliny w okresie 25 lat Polski Ludowej. Badania w tym zakresie prowadzone były przez różne instytucje naukowe w całym kraju, a wyniki były publikowane bądź w wydawnictwach poświęconych historii nauki i techniki, bądź w innych wydawnictwach ogólnych czy specjalistycznych. Placówką badawczą mającą największe znaczenie dla rozwijania interesujących Komitet problemów jest Zakład Historii Nauki i Techniki PAN, w którego pracowniach i zespołach współpracują uczeni różnych specjalności. Wynikiem kilkunastoletniej pracy badawczej są pierwsze dwa tomy dzieła o charakterze podręcznika uniwersyteckiego *Historia nauki polskiej*².

Zadania badawcze i dydaktyczne oraz aktualnie prowadzone prace były przedmiotem analizy podczas dyskusji nad opracowaną przez Komitet *Prognozą rozwoju historii nauki i historii techniki w Polsce do roku 1985*³. Analiza ta dotyczyła głównie kierunków uprawianych i mających się rozwijać, nie omawiała natomiast w sposób szczegółowy wyników badawczych w latach 1944—1967. Obecne zadanie nałożone na Komitet ma więc uściślić rozeznanie w dotychczasowych osiągnięciach i ujawnić braki. Zwrócono np. uwagę na braki w badaniach nad historią nauk medycznych, matematyki i geofizyki, a w odpowiedziach na rozesłane przez Komitet w latach 1968 i 1969 ankiety⁴ znajdujemy potwierdzenie wypowiedzi na ten temat. Jest więc ważne, aby zdać sobie dokładnie sprawę, czy dotychczasowe wyniki i rozwijane badania mają właściwy kierunek, a jeżeli nie mają — to jak należy go zmienić.

¹ Nowy skład Komitetu podany został w nrze 4/1969 „Kwartalnika”, s. 759.

² Por. m. in. w nrze 3/1969 „Kwartalnika” (ss. 659—660) sprawozdanie z przeprowadzonej na posiedzeniu Komitetu dyskusji nad makietą dwu rozdziałów tego dzieła.

³ Por. sprawozdanie z tej dyskusji w nrze 3/1967 „Kwartalnika”, a także dwa artykuły E. Olszewskiego w „Kwartalniku”: *Perspektywy rozwoju historii nauki i historii techniki w Polsce* (nr 2/1967, ss. 241—249) i *Historia nauki i historia techniki w Polsce Ludowej* (nr 4/1967, ss. 755—763).

⁴ Por. sprawozdanie z posiedzenia Komitetu w czerwcu 1968 r. w nrze 1/1969 „Kwartalnika”, ss. 191—194.

Dla dokonania oceny aktualnego stanu prac z zakresu historii nauki i techniki oraz przygotowania materiałów do dyskusji na kolejne plenarne posiedzenie Komitetu powołano kilka zespołów roboczych.

Drugim punktem porządku dziennego było omówienie programu działalności Komitetu na obecną trzyletnią kadencję. Do głównych zadań zaliczono uaktywnienie prac zmierzających do opracowania syntez z zakresu dyscyplin szczegółowych (np. historii nauk rolniczych i leśnych, geologii, chemii i astronomii), opracowanie programu badawczego na lata 1970—1975 w skali ogólnokrajowej, koordynowanie prac naukowo-edytorskich prowadzonych lub podejmowanych w związku ze zbliżającym się jubileuszem 500-lecia urodzin Mikołaja Kopernika, ożywienie współpracy z zagranicznymi ośrodkami badawczymi.

W dyskusji, w której udział wzięli: prof. K. Górski, prof. E. Rybka, doc. Z. Kolankowski, doc. S. Szpilczyński, prof. B. Leśnodorski, doc. M. Dembowska, prof. K. Rowiński i doc. T. Przykowski, zwrócono uwagę na konieczność poszerzenia programu działalności Komitetu. Obok syntez naukowych, których opracowanie jest społecznie szczególnie ważne, należy inspirować podjęcie prac o charakterze przyczynków, ważnych dla prawidłowego przedstawienia syntezy dziejów nauki polskiej wieków XIX i XX, zwrócić uwagę na podejmowanie prac źródłoznawczych i bibliograficznych, ogłaszać w wydawnictwach Zakładu Historii Nauki i Techniki sprawozdania z badań naukowych prowadzonych w różnych ośrodkach polskich i zagranicznych, których wyniki nie zawsze będą w pełni drukowane, oraz sprawozdania z prac bibliotekoznawczych prowadzonych w Bibliotece PAN. Z uwagi na zadania nałożone na komitety naukowe PAN polityka badawcza Komitetu powinna pójść w kierunku inicjowania i koordynowania tych poczynań, które pozwolą na współdziałanie w prowadzeniu polityki naukowej społecznie ważnej dla rozwijania współczesnej nauki.

W ostatnim punkcie programu doc. J. Dobrzycki złożył sprawozdanie o pracach prowadzonych przez Pracownię Badań Kopernikańskich Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN oraz o nawiązaniu współpracy z Instytutem Filozofii i Socjologii PAN w zakresie tej tematyki.

Ryszard Torchalski

Z DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN

POSIEDZENIA RADY NAUKOWEJ

W pierwszym półroczu 1969 r. odbyły się dwa posiedzenia Rady Naukowej Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN.

Na posiedzeniu w dniu 17 stycznia kierownik Zakładu prof. B. Suchodolski przedstawił sprawozdanie z działalności naukowej Zakładu za 1968 r.¹, zatrzymując się nieco dłużej nad przygotowaniem do publikacji źródeł do historii metodologii nauki². Rada przyjęła sprawozdanie jednogłośnie, wyrażając jednocześnie prof. E. Olszewskiemu i prof. A. Tuszcze podziękowanie za długoletnią i owocną pracę na stanowiskach zastępców kierownika Zakładu³.

Prof. Suchodolski omówił następnie projekt organizacji Instytutu Historii Nauki i Techniki jako placówki Polskiej Akademii Nauk oraz Ministerstwa

¹ Por. tekst sprawozdania w nrze 2/1969 „Kwartalnika”, s. 444.

² Por. sprawozdania z dyskusji nad koncepcją tego wydawnictwa w nrze 2/1969 (s. 422) oraz w nrze 4/1969 (s. 767).

³ Por. informację o zmianach w kierownictwie Zakładu w nrze 4/1969, s. 759.